

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ SİVİL HAVACILIK GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ
İLE
UKRAYNA DEVLET HAVACILIK İDARESİ
ARASINDA
SİVİL HAVACILIK EMNİYETİNİN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN
MUTABAKAT ZAPTI**

İşbu belge kapsamında anılan ve bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak olan, yasal olarak Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Sivil Havacılık Otoritesi olarak görevlendirilen Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) ile yasal olarak Ukrayna'daki Sivil Havacılık Otoritesi olarak görevlendirilen Ukrayna Devlet Havacılık İdaresi (SAAU):

- Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna'nın taraf olduğu, 7 Aralık 1944 tarihinde Şikago'da imzalanan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'ni göz önünde bulundurarak;
- Havacılık emniyeti ve çevresel kaliteyi geliştirmeyi isteyerek;
- Sivil hava araçlarının emniyetli şekilde işletilmesine yönelik ortak endişelerini kayda alarak;
- Sivil havacılık ürünlerinin çokuluslu tasarımına, üretimine ve değişimine yönelik olarak ortaya çıkan trendin farkına vararak;
- Sivil havacılık emniyeti ile ilgili hususlarda, işbu belgenin ilerleyen bölümlerinde açıklandığı üzere eşitlik, mütekabiliyet ve karşılıklı çıkarlara dayalı olarak ve Tarafların her birinin yürürlükteki mevzuatının sınırları dahilinde işbirliğini geliştirmeyi ve verimliliği arttırmayı isteyerek;
- Fazladan teknik denetimlerin, değerlendirmelerin ve testlerin havacılık sektörü üzerinde yarattığı ekonomik yükün azaltılması ihtimalini göz önünde bulundurarak ve
- Uçuşa elverişlilik onaylarının, çevresel testlerin veya onayların, uçuş simülatörlerinin izlenmesi ve onaylarının, hava aracı bakım tesislerinin onaylarının, bakım personeli onaylarının ve havacıların onaylarının karşılıklı kabulüne ilişkin prosedürlerin getirdiği karşılıklı menfaatlerin farkına vararak

aşağıdaki şekilde mutabakata varmış bulunmaktadır:

MADDE I

İşbu Mutabakat Zaptı'nın amaçları doğrultusunda; Taraflar:

1. Tarafların her biri tarafından, diğer Tarafın uçuşa elverişlilik onaylarının ve İhraç Eden Tarafın tip tasarımından sorumlu olan kuruluşun *Birincil Sivil Havacılık Otoritesi* olduğu sivil havacılık ürünlerinin çevre testlerinin ve onayının kabulünün kolaylaştırılması;
2. Her bir Tarafça, diğer Tarafın bakım tesislerinin ve değişiklik ve/veya modifikasyon tesislerinin onaylarının ve izlenmesinin kabulünün kolaylaştırılması;
3. Her bir Tarafça, diğer Tarafın hava aracı bakım teknisyeni lisanslarının ve eğitim tesislerinin onaylarının ve izlenmesinin kabulünün kolaylaştırılması;
4. Talep üzerine birbirleri adına faaliyetlerde bulunmak da dahil olmak üzere, serviste bulunan sivil havacılık ürünlerinin ilk uçuşa elverişliliğine ve sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin işbirliğinin ve yardımlaşmanın sağlanması;
5. Ortak ilgi alanlarına giren havacılık teknik konularına ve bilgilerin uygun şekilde karşılıklı alınıp verilmesine yönelik kanalların oluşturulmasına ilişkin işbirliğinin, yardımlaşmanın ve bilgi ve verilerin karşılıklı alınıp verilmesinin sağlanması;
6. Birbirlerinin organizasyonel yapılarının, tüzüklerinin, düzenlemelerinin, yöntemlerinin ve prosedürlerinin tanıtılmasının sağlanması;
7. Sivil havacılık uzmanları ve delegasyonları arasında ziyaretlerin düzenlenmesinin ve diğer Tarafın sivil havacılık çalışmalarının yanı sıra sivil havacılık seminerlerine katılım gösterilmesinin sağlanması;
8. Eğitime ve diğer teknik sivil havacılık yardımlaşmasına yönelik özel düzenlemelerin sağlanması ve
9. Karşılıklı olarak mutabakata varıldığında, diğer şekillerdeki sivil havacılık emniyeti işbirliğinin sağlanması

hususlarında mutabakata varmış bulunmaktadır.

MADDE II

İşbu Mutabakat Zaptı kapsamında kullanılan terimlere ilişkin tanımlar aşağıdaki şekildedir:

1. *Havacılar*: pilotlar, uçuş mühendisleri, uçuş telsiz operatörleri, uçuş seyrüsefer uzmanlarını ve uçuş görevlileri anlamına gelmektedir.

2. Uçuşa Elverişlilik Onayı; herhangi bir sivil havacılık ürününün *tip* tasarımının veya *tip* tasarımındaki değişikliğin, Taraflarca mutabakata varılmış olan standartları karşıladığının ve bir sivil havacılık ürününün, söz konusu standartları karşıladığı tespit edilen *onaylı bir tip tasarıma* uygun olduğunun ve emniyetli operasyona elverişli bir durumda olduğunun tespitine dayalı olarak, bir uçuşa elverişlilik belgesinin, onayının veya kabulünün (hangisi uygunsa) verilmesi anlamına gelmektedir.
3. Uçuşa Elverişlilik Kriterleri; İthal Eden Tarafın söz konusu sivil havacılık ürünlerinin tasarımının, imalatının ve durumunun İthal Eden Tarafın uçuşa elverişlilik ile ilgili kanunlarına, düzenlemelerine, standartlarına ve gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak üzere öngördüğü şekilde, sivil havacılık ürünlerinin tasarımını, performansını, malzemelerini, işçiliğini, imalatını veya modifikasyonunu yöneten tüm kriterler anlamına gelmektedir. Uçuşa elverişlilik gereklilikleri, söz konusu gerekliliklerin yorumlanması ve uyum yöntemleri buna dahildir.
4. Başvuru Sahibi; uygun onayı veya hizmeti almak üzere Devlet Havacılık İdaresi'ne veya SHGM'ye başvuruda bulunan gerçek veya tüzel kişi anlamına gelmektedir.
5. Sivil Havacılık Ürünü; yeni veya kullanılmış olsun, herhangi bir sivil hava aracı, hava aracı motoru veya pervanesinin yanı sıra bunların üzerine takılacak herhangi bir alt takım, cihaz, materyal, parça veya komponent anlamına gelmektedir.
6. Tasarıma İlişkin İşletme Gereklilikleri; ya sivil havacılık ürününün tasarım özelliklerini ya da söz konusu ürünün, Türkiye Cumhuriyeti'nde veya Ukrayna'da belirli bir amaca yönelik olarak kullanılmasına imkân sağlayan, kullanımı ile ilgili tasarım verilerini etkileyen operasyonel gereklilikler veya çevre gereklilikleri anlamına gelmektedir.
7. Çevresel Onay; herhangi bir sivil havacılık ürününün hava aracı gürültüsü ve/veya hava aracı motor emisyonları ile ilgili olarak her bir Tarafça uygulanan standartlara uygun olduğuna dair bir bulgu anlamına gelmektedir.
8. Çevre Kriterleri; İthal Eden Tarafın söz konusu sivil havacılık ürünlerinin hava aracı gürültüsü ve hava aracı motor emisyonlarının azaltılması ile ilgili kendi kanunlarına, düzenlemelerine, standartlarına ve gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak üzere öngördüğü şekilde, sivil havacılık ürünlerinin tasarımını, performansını, malzemelerini, işçiliğini, imalatını veya modifikasyonunu yöneten kriterler anlamına gelmektedir. Çevre gereklilikleri, söz konusu gerekliliklerin yorumlanması ve uyum yöntemleri buna dahildir.

9. Çevresel Test: herhangi bir sivil havacılık ürününün, hava aracı gürültüsü ve/veya hava aracı motor emisyonları ile ilgili olarak Tarafların her biri tarafından uygulanan standartlara uygun olduğunun, Taraflar arasında mutabakata varılan prosedürlerden yararlanılarak değerlendirildiği süreç anlamına gelmektedir.
10. İhraç Eden Taraf: herhangi bir sivil havacılık ürününün Ukrayna'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne ihraç edilmesi halinde SAAU, herhangi bir sivil havacılık ürününün Türkiye Cumhuriyeti'nden Ukrayna'ya ihraç edilmesi halinde ise SHGM anlamına gelmektedir.
11. Uçuş Simülatörleri Yeterlilik Değerlendirmeleri: Taraflar arasında mutabakata varılan standartlara uygun olarak, herhangi bir uçuş simülatörünün, simüle ettiği hava aracı ile karşılaştırmalı olarak değerlendirmeye tabi tutulduğu süreç veya söz konusu standartlara uygun olduğuna dair bulgu anlamına gelmektedir.
12. İthal Eden Taraf: herhangi bir sivil havacılık ürününün Ukrayna'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne ihraç edilmesi halinde SHGM, herhangi bir sivil havacılık ürününün Türkiye Cumhuriyeti'nden Ukrayna'ya ihraç edilmesi halinde ise SAAU anlamına gelmektedir.
13. Tip Tasarımı: tasarımı, imalatı, sınırlandırmaları ve sürekli uçuşa elverişlilik talimatları dahil olmak üzere, herhangi bir sivil havacılık ürününün uçuşa elverişlilik ve çevre koruma özelliklerini belirleyen tüm özelliklerinin açıklaması anlamına gelmektedir.

MADDE III

Taraflarca gerekli olduğu konusunda mutabakata varılması durumunda, Taraflar, bunlarla sınırlı kalmamak üzere aşağıdaki alanlardaki standartlar, kurallar, uygulamalar ve prosedürler dahil olmak üzere birbirlerinin sistemlerini anlamak için işbirliği içerisinde çalışacaklardır:

1. Sivil havacılık ürünlerinin uçuşa elverişlilik onayları;
2. Çevresel onayları ve çevresel testler;
3. Bakım tesisleri, değişiklik veya modifikasyon tesislerinin onayı;
4. Bakım personeli ve havacıların onayı ve
5. Uçuş simülatörlerinin yeterlilik değerlendirmesi.

MADDE IV

Gerekli olduğu durumlarda, söz konusu işbirliği programına ilişkin özel şartlar ve koşullar, Taraflar arasında, "diğerlerinin yanı sıra" uygun olduğu şekilde programın mahiyetini ve kapsamını, *Tarafların* bireysel ve ortak sorumlulukları ile özel mesuliyetlerini içeren Uygulama Prosedürleri ile tesis edilecektir. Uygulama Prosedürleri, kapsamlarına uygun şekilde isimlendirilecektir: örneğin; Uçuşa Elverişlilik Uygulama Prosedürü – UEUP (“IPA”), Bakım Uygulama Prosedürü – BUP (“IPM”), vb.

MADDE V

Hükümet bütçesinin, her iki Tarafa ilişkin olarak işbu Mutabakat Zaptı kapsamında mutabakata varılan onay faaliyetlerini içermediği değerlendirilecektir. Masrafların başvuru sahibi tarafından karşılanması beklenmektedir.

MADDE VI

Taraflardan hiçbiri, verileri sağlayan tarafça özel veri olarak sınıflandırılan özel verileri, diğer Tarafın onayını almadan üçüncü taraflarla paylaşamaz.

MADDE VII

İşbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki sertifikasyonlar, onaylar veya kabuller bakımından uçuşa elverişlilik veya çevresel kriterlerin ya da İthal Eden Tarafça öngörülen tasarıma ilişkin işletme gerekliliklerinin yorumlanmasında çelişki olması halinde ve tüm teknik konuların kapsamlı bir şekilde görüşülmesinin ardından, İthal Eden Tarafın yorumları geçerli olacaktır.

MADDE VIII

Yazışmalar ve dokümanlar, karşılıklı mutabakata dayalı olarak Taraflarca aksi belirtilmediği sürece, İngilizce lisanında hazırlanacak ve gönderilecektir.

MADDE IX

İşbu Mutabakat Zaptı, Taraflarca mutabakata varılan ve Tarafların ilgili Birimleri tarafından belirlenen prosedürler ve koşullar doğrultusunda uygulanmalıdır. Prosedürler ve koşullar, Mutabakat Zaptı'nın esası ve kapsamı çerçevesinde olacaktır.

Her iki Yetkili Otoritenin, işbu belge kapsamında yer alan Madde III dahilinde listelenen teknik uzmanlık alanlarından birindeki standartlarının, kurallarının, uygulamalarının, prosedürlerinin ve sistemlerinin, Taraflardan herhangi biri tarafından uygunluk bulgularının kabulünün, üzerinde mutabakata varılan standartlara uygun olarak diğer Tarafça da kabulüne izin vermesi durumunda Taraflar, teknik uzmanlık alanı ile ilgili olarak söz konusu karşılıklı kabulün gerçekleştirileceği yöntemleri açıklayan yazılı Uygulama Prosedürleri düzenleyebileceklerdir.

Taraflardan her biri, uygun olan Birimlerini işbu Mutabakat Zaptı'nı uygulayacak yetkili temsilcisi/temsilcileri olarak tayin edecektir.

MADDE X

İşbu Mutabakat Zaptı, imza edilmesine müteakiben yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı, Taraflardan herhangi biri tarafından diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle herhangi bir zamanda feshedilebilecektir. Böyle bir durumda, Mutabakat Zaptı, söz konusu bildirim tesellüm edildiği tarihten itibaren 60 gün içerisinde feshedilecektir. İşbu Mutabakat Zaptı'nın feshi, hâlihazırda devam eden veya uygulamaya konmuş olan faaliyetleri ve projeleri etkilemeyecektir.

Ancak; İhraç Eden Taraftan ithal edilen herhangi bir sivil havacılık ürünü İthal Eden Tarafın ülkesinde kullanıldığı sürece, Taraflardan her biri, Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna tarafından imzalanmış bulunan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin 8 sayılı Ek'i kapsamında yer alan 4.2 sayılı Maddede belirtilen sürekli uçuşa elverişliliğe ilişkin yükümlülükleri ifa etmeye devam edecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların karşılıklı yazılı onayına istinaden herhangi bir zamanda değiştirilebilecektir. Yapılabilecek değişiklikler, işbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girişine ilişkin olarak öngörülen aynı prosedürle yürürlüğe girecektir.

İstanbul 'da 10 Haziran 2019 tarihinde, her üç metin de birbirine eşdeğer olmak üzere, Türkçe, Ukraynaca ve İngilizce lisanlarında üç asıl nüsha halinde tanzim ve akd olunmuştur. Herhangi bir uyuşmazlığın söz konusu olması halinde, İngilizce versiyon geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ SİVİL
HAVACILIK GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ ADINA

Bahri KESİCİ

**Türkiye Cumhuriyeti Sivil
Havacılık Genel Müdür Vekili**

UKRAYNA DEVLET
HAVACILIK İDARESİ ADINA

Oleksandr BILCHUK

**Ukrayna Devlet Havacılık
İdaresi Başkanı**